
Gniezno, st. 14, gm. loco , woj. wielkopolskie, AZP 50-34/-

Informator Archeologiczny : badania 33, 137

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

fragmenty 4 grobów z pochówkami. Przy jednym z nich znaleziono pierścionek brązowy ze szklanym oczkiem – jedyny taki okaz z terenu Gniezna. Cmentarzysko prawdopodobnie nasunęło się na starszą osadę, datowaną na 2. połowę XI – XII w., po której zachowały się resztki obiektów i warstwy kulturowej. Bliżej północnej krawędzi Wzgórza Panieńskiego na głębokości około 2 m natrafiono na relikw fundamentu najstarszego skrzydła klasztoru Klarysek, usytuowanego na północny zachód od kościoła Franciszkanów. Zbudowany był on z kamieni polnych łączonych jedynie piaskiem gliniastym w wąskoprzestrzennym rowie fundamentowym. Od strony zachodniej znajdowała się piwnica, całkowicie zagruzowana materiałem rozbiórkowym. Znaleziono w nim m.in. fragmenty płytek posadzkowych, fragmenty nowożytnego polichromowanego tynku i ceramikę budowlaną.

GNIEZNO, st. 14, gm. *loco*, woj. wielkopolskie, AZP 50-34/-

- krypta Kaplicy Teodora Potockiego w Katedrze Gnieźnieńskiej

Badania archeologiczne o charakterze ratowniczym prowadził mgr Tomasz Janiak (Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie). Finansował Wielkopolski WKZ w Poznaniu. Stworzyły one wyjątkową okazję do weryfikacji relikw obiektów architektonicznych, na jakie natrafił w tym miejscu w okresie międzywojennym biskup Antoni Laubitz, znanych z jego lakonicznego sprawozdania. Wykopaliska objęły całą powierzchnię krypty, znajdującej się w obrębie katedry po jej północnej stronie, wynoszącą ponad 11 m².

W wyniku badań odkryto kilka obiektów architektonicznych pochodzących z okresu romańskiej katedry i jej gotyckiej przebudowy.

Niemal przez środek krypty biegł na linii północny wschód – południowy zachód kamienny fundament o zachowanych wymiarach: długości około 2,60 m i wysokości do około 0,80 m. Mniej więcej w połowie swojego przebiegu odchyłał się w kierunku północno-wschodnim, nie tworząc jednak zarysu półkola, stąd umiejscawianie tutaj rzekomej absydy jest bezpodstawne. Fundament zbudowany był z czterech zasadniczych warstw kamieni polnych, przy czym dwie górne łączone były zaprawą.

Obiekt został przecięty z jednej strony przez północną ścianę krypty, a z drugiej przez późnoromański grobowiec, usytuowany w narożniku południowo-zachodnim krypty. Sytuacja stratygraficzna pozwala więc wstępnie datować powyższy fundament ogólnie na okres funkcjonowania budowli romańskiej. Od zachodu omówionemu fundamentowi towarzyszyła luźna konstrukcja kamienna składająca się z rumoszu, interpretowanego jako destrukcja ściany kamiennej.

Grobowiec późnoromański, który przeciął zarówno fundament, jak i rumosz kamienny, miał ściany zbudowane z dużych ciosów granitowych, nadbudowanych pojedynczym rzędem mniejszych ciosów, tworzących wrąb na umieszczenie wierzchniej płyty grobowej. Nie zachowała się wschodnia ściana grobowca, zniszczonego w tym miejscu kolejnym obiektem architektonicznym, a mianowicie fundamentem zewnętrznej gotyckiej skarpy nawy północnej katedry, przebudowywanej w 2. połowie XIV wieku. Przypora ta, znajdująca się w narożniku południowo-wschodnim krypty, przecięła zarówno ów grobowiec, jak też częściowo romański fundament omówiony wyżej.

W luźnych warstwach ziemi eksplorowanych w krypcie znaleziono sporo zabytków pochodzących prawdopodobnie ze zniszczonej trumny datowanej na XVIII w., zawierającej pierwotnie pochówek w szatach pontyfikalnych. Pozyskano m.in. kilkanaście brązowych posrebrzanych guzów o karbowanej powierzchni, będących zewnętrzną ozdobą trumny, kilkanaście fragmentów ornatu przetykanego złotymi nićmi tworzącymi ornament roślinny, fragment ołowianego krzyża, gwoździe trumienne. W warstwie kulturowej znaleziono wczesnośredniowieczne szydło kościane i fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej.

Badania zakończono.